

Nr 385.

Av herr **Fahlman m. fl.**, *angående kontroll av den privata kursverksamheten för yrkesutbildning.*

Den starka efterfrågan på kvalificerad arbetskraft i förening med de relativt långa lärlingstiderna vid praktisk utbildning inom de flesta hantverks- och därmed jämförbara yrken har på senare tid öppnat marknaden för privat kursverksamhet, vilken avser att på kort tid meddela utbildning för arbetskraft i tekniskt sett mera krävande yrken. Kursverksamhet av här avsedd kategori åtnjuter icke ekonomiskt eller annat stöd av det allmänna och försiggår utan officiell inspektion eller övervakning. Lagliga möjligheter föreligga ej heller för de närmast berörda statliga myndigheterna att vidta åtgärder till rättelse av eventuella missförhållanden vid dylik kursverksamhet.

Utan tvivel förekommer å ena sidan utbildning i tekniskt krävande, praktiska yrken, vilka drivas av t. ex. yrkesorganisationer eller industrier på för utbildningen fullt betryggande sätt. Emellertid synes å andra sidan det enda syftet med åtskilliga i privat regi drivna företag vara att tillföra ägarna största möjliga förtjänst utan att meddela det mått av yrkeskunnighet, som erfordras för arbetsanställning.

Tämligen genomgående äro dessa kurser anmärkningsvärt korta — från några få veckor upp till 6 à 7 månader — och detta för yrken, där fullgod utbildning kräver flera år. Detta har gjort den för en okritisk läsare lockande reklamen i form av annonser och prospekt ännu mer tilltalande. Kursavgifterna stå icke i någon som helst proportion till kurstiden eller de kunskaper eleverna även i bästa fall kunna tillägna sig. Undervisningsmateriel och annan erforderlig utrustning ha visat sig bristfälliga och otillräckliga, vartill antalet kvalificerade lärarkrafter i förhållande till elevantalet varit för lågt. I vissa fall synas även lärarnas pedagogiska förutsättningar tvevelaktiga. Det kan t. o. m. ifrågasättas, om icke en dylik undervisning rentav ger en direkt försämrad start för det yrke, för vilket eleverna sträva att utbilda sig. Det har också förekommit, att elever lämnat dylika korta kurser, innan de genomförts, sedan det stått klart att slutförandet endast skulle innebära förlust av tid, och att före detta elever gjort polisanmälan mot den läroanstalt de besökt, dels under hänvisning till att de icke erhållit i prospekt utlovad undervisning, dels för brott mot yrkesinspektionens säkerhetsföreskrifter o. d.

Här berörda missförhållanden äro givetvis till stort men för den ungdom.

som för sin valda levnadsbana söker att skaffa sig erforderlig utbildning. Den lockas ofta genom en bestickande reklam att vända sig till kurser av den typ som här skisserats. Man når där ingalunda avsedd utbildning men får så mycket mer känna olägenheten av bortkastad tid och ekonomiska uppoffringar, som icke givit någon valuta. Frågan är alltså i hög grad en social ungdomsfråga, som bör lösas på sådant sätt, att riskerna för en felaktig inriktning av ungdomens utbildningsintresse i möjligaste mån elimineras.

Beaktansvärt är ett nyligen gjort uttalande i statens offentliga utredningar 1945:43, bilaga V s. 187 ang. korttidskurser av följande lydelse:

»Det finns privata skolor, som meddela en utomordentlig undervisning och som verkligen bemöda sig om att ge vad de lova i sin reklam. Somliga av dessa skolor äro f. ö. inte ens tillkomna i affärssyfte utan för att tillgodose vissa föreningsintressen, yrkesintressen o. d. Men tyvärr finns det endast alltför många av den andra, mera 'skumma' sorten, som alltså närmast kunna stämpas som rent geschäftsmakeri. Ur yrkesvägledningssynpunkt framstår det därför som ett trängande önskemål, att man får till stånd en lagstiftning på detta område, som gör det möjligt för det allmänna att kontrollera och reglera den undervisningsverksamhet, som de privata yrkesutbildningsanstalterna bedriva. Som förhållandena för närvarande gestalta sig, kommer ansvaret att i alltför hög grad åvila yrkesvägledningen, och det behöver icke påpekas, att uppgiften att avråda från studier vid vissa skolor i många fall kan vara allt annat än behaglig.»

Trots att dylik kursverksamhet, rätt skött, otvivelaktigt kan fylla ett behov, synas så allvarliga missförhållanden ha förekommit och alltjämt föreligga, att möjlighet bör skapas för ingripande häremot.

I anslutning till det anförda hemställes,

att riksdagen måtte besluta i skrivelse till Kungl. Maj:t
hemställa om utredning av berörda kursverksamhet i syfte
att få till stånd en betryggande samhällelig kontroll.

Stockholm den 23 januari 1946.

Georg Fahlman.

Karl Magnusson.

L. O. Skantze.

Alarik Hagård.

Nils Holmström.

P. Hj. Fagerholm.

Gust. Svedman.

Stig Janson
i Frändesta.

Erik Hagberg,
Malmö.

Ragnar Sveningsson.

Gust. Nilsson
i Göingegården.

Ernst V. Staxäng.